

Ziņošana par krāpšanu un korupciju

Publicēts: 27.08.2020.

Atjaunināts: 18.01.2022.

Koruptīvie darījumi

Ziņošana par koruptīviem darījumiem

Revīzijas pakalpojumu likuma 33.panta 3.² daļa noteic pienākumu zvērinātam revidentam un zvērinātu revidentu komercsabiedrībai iesniegt rakstveida ziņojumu Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam (turpmāk - KNAB) par faktiem, kuri atklāti revīzijas pakalpojumu sniegšanas laikā un varētu būt saistīti ar materiālu vērtību, mantiska vai citāda rakstura labumu došanu valsts amatpersonai kukuļa veidā vai ar starpniecību šādu materiālu vērtību, mantiska vai citāda rakstura labumu nodošanā. Ar Revīzijas pakalpojumu likumā lietoto terminu "valsts amatpersona" saprot [Krimināllikumā](#) lietoto terminu "valsts amatpersona".

„Valsts amatpersonas” jēdziens definēts Krimināllikuma 316. pantā, un tas tiek piemērots attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar kukuļošanu valsts sektorā.

316.pants. Valsts amatpersonas jēdziens

- (1) Par valsts amatpersonām uzskatāmi valsts varas pārstāvji, kā arī ikviena persona, kura pastāvīgi vai uz laiku izpilda valsts vai pašvaldības dienesta pienākumus, tai skaitā valsts vai pašvaldības kapitālsabiedrībā, un kurai ir tiesības pieņemt lēmumus, kas saistoši citām personām, vai kurai ir tiesības veikt uzraudzības, kontroles, izmeklēšanas vai sodīšanas funkcijas vai rīkoties ar publiskas personas vai tās kapitālsabiedrības mantu vai finanšu līdzekļiem.
- (2) Valsts prezidents, Saeimas deputāti, Ministru prezidents, Ministru kabineta locekļi, kā arī Saeimas un Ministru kabineta ievēlētās, ieceltās vai apstiprinātās valsts institūciju amatpersonas, pašvaldību vadītāji, viņu vietnieki un izpilddirektori uzskatāmi par valsts amatpersonām, kas ieņem atbildīgu stāvokli.
- (3) Par valsts amatpersonām uzskatāmas arī starptautisko organizāciju, starptautisko parlamentāro asambleju un starptautisko tiesu amatpersonas un minēto institūciju deleģētās personas, kā arī jebkura persona, kura ieņem likumdevēja, izpildvaras vai tiesu varas amatu ārvalstī vai jebkurā tās administratīvajā vienībā, neatkarīgi no tā, vai šī persona amatā ir iecelta vai ievēlēta, kā arī jebkura persona, kura veic publisku funkciju ārvalsts, tai skaitā tās administratīvās vienības, valsts aģentūras vai valsts uzņēmuma interesēs.
- (4) Ārvalsts šā panta izpratnē ir jebkura teritorija ārpus Latvijas Republikas.

Ziņošanas prasības attiecas uz visiem zvērinātiem revidentiem un zvērinātu revidentu komercsabiedrībām. Ziņojums ir jāiesniedz ne vēlāk kā triju darba dienu laikā pēc minēto korupcijas gadījumu faktu atklāšanas. Sadarbībā ar KNAB Latvijas Zvērinātu revidentu asociācija (turpmāk – LZRA) ir izstrādājusi un LZRA valde apstiprinājusi [kārtību, kurā ir iekļauts pasākumu kopums, kas](#)

[jāveic zvērinātiem revidentiem un zvērinātu revidentu komercsabiedrībām, lai revīzijas pakalpojuma sniegšanas laikā apzinātu kukuļdošanu un atbilstoši Revīzijas pakalpojumu likumam ziņotu KNAB](#) (turpmāk – kārtība). Minētā kārtība noteic, “lai arī revidenta galvenais uzdevums ir identificēt būtiskas kļūdas finanšu pārskatos, revidentam ir pienākums izvērtēt, vai klients varētu būt iesaistīts pretlikumīgās darbībās un vai tam ir ieviesti atbilstoši procesi un kontroles kukuļdošanas un apšaubāmu maksājumu veikšanas riska vadībai.”. Tāpat arī kārtība noteic, ka revidentam ar pienācīgu rūpību un profesionālo skepsi ir jāizvērtē pazīmes, kas saistītas ar klienta īstenotajiem darījumiem.

2014.gada 30.maijā Latvijā stājās spēkā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) Konvencija par ārvalstu amatpersonu kukuļdošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos. Latvija ratificēja konvenciju, pieņemot likumu „[Par Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Konvenciju par ārvalstu amatpersonu kukuļdošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos](#)”. Informācija par to, kas jāzina grāmatvedim un arī zvērinātam revidentam attiecībā uz Konvenciju ir pieejama Finanšu ministrijas tīmekļa vietnē, [šeit](#).

Jebkura persona ziņojumu par neparastu vai aizdomīgu darījumu var iesniegt [KNAB tīmekļa vietnē](#), turpat ir pieejami skaidrojoši materiāli par iesniegumu par koruptīvu pārkāpumu.

Citi pārkāpumi

Ziņošana uzraudzības iestādēm par aizdomīgiem vai neparastiem darījumiem

[Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma](#) (turpmāk – NILLTPFNL) subjektam (t.sk. zvērinātam revidentam un zvērinātu revidentu komercsabiedrībai) ir pienākums nekavējoties ziņot [Finanšu izlūkošanas dienestam](#) (turpmāk – FID) par katru neparastu darījumu un aizdomīgu darījumu.

Ziņojums ir jāsniedz ne vēlāk kā nākamajā dienā pēc aizdomīgu vai neparastu pazīmju konstatēšanas. Ziņojums **FD** ietver informāciju saskaņā ar Ministru kabineta 2021.gada 17.augusta noteikumiem Nr.550 "[Noteikumi par aizdomīgu darījumu ziņojumu un sliekšņa deklarācijas iesniegšanas kārtību un saturu](#)" noteikto.

Ziņošana par finanšu un kapitāla tirgus uzraugam par faktiem, kas revīzijas pakalpojumu sniegšanas laikā ir atklāti sabiedriskas nozīmes struktūrā, elektroniskās naudas iestādē vai maksājumu iestādē

Revīzijas pakalpojumu likuma 33.panta pirmā un otrā daļa noteic pienākumu zvērinātam revidentam un zvērinātu revidentu komercsabiedrībai nekavējoties rakstveidā ziņot Finanšu un kapitāla tirgus komisijai:

par [Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas \(ES\) Nr. 537/2014 \(2014. gada 16. aprīlis\) par īpašām prasībām attiecībā uz obligātajām revīzijām sabiedriskas nozīmes struktūrās un ar ko atceļ Komisijas Lēmumu 2005/909/EK](#) (turpmāk- [Regula Nr.537/2014](#)) 12.panta 1.punkta “a”, “b” un “c” apakšpunktā minētajiem faktiem, kas revīzijas pakalpojuma sniegšanas laikā, ir atklāti sabiedriskas nozīmes struktūrā, elektroniskās naudas iestādē vai maksājumu iestādē;

par [Regula Nr.537/2014](#) 12.panta 1.punkta “a”, “b” un “c” apakšpunktā minētajiem faktiem, kas revīzijas pakalpojuma sniegšanas laikā, ir atklāti klientam, kuru ar sabiedriskas nozīmes struktūru, elektroniskās naudas iestādi vai maksājumu iestādi saista ciešas attiecības [Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija regulas \(ES\) Nr. 575/2013 par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza regulu \(ES\) Nr. 648/2012](#) 4. panta 1. punkta 38. apakšpunkta izpratnē.

Ziņošana klienta vadībai un izmeklēšanas iestādēm

Revīzijas pakalpojumu likuma 33.panta pirmā daļa noteic pienākumu zvērinātam revidentam un zvērinātu revidentu komercsabiedrībai informēt klienta vadību vai revīzijas komiteju, ja tāda ir izveidota, par atzinumā neietvertiem jautājumiem

(piemēram, iekšējās kontroles sistēmas trūkumiem, kļūdām un pārkāpumiem), kas neietekmē sniegto atzinumu.

Regula Nr.537/2014 noteic, ka:

“Neskarot šīs regulas 12. pantu (ziņošana sabiedriskas nozīmes struktūru uzraugiem) un “Direktīvu 2005/60/EK” (atcelta un aizstāta ar [Direktīvu 2015/849](#)), ja obligātajam revidentam vai revīzijas uzņēmumam, kas veic obligāto revīziju sabiedriskas nozīmes struktūrā, ir aizdomas vai pamatots iemesls uzskatīt, ka var tikt vai ir izdarīti pārkāpumi, tostarp krāpšana attiecībā uz revidētās struktūras finanšu pārskatiem, tas informē revidēto struktūru un aicina to izmeklēt šo jautājumu un veikt vajadzīgos pasākumus, lai novērstu šādus pārkāpumus un jebkādu šādu pārkāpumu atkārtošanos nākotnē.

Ja revidētā struktūra šo jautājumu neizmeklē, obligātais revidents vai revīzijas uzņēmums informē iestādes, kā noteikušas dalībvalstis, kas atbildīgas par šādu pārkāpumu izmeklēšanu.

Ja obligātais revidents vai revīzijas uzņēmums labticīgi atklāj minētajām iestādēm jebkuru šā punkta pirmajā daļā minēto pārkāpumu, tas nepārkāpj informācijas atklāšanas ierobežojumu, kas noteikts līgumā vai tiesību aktos.”.

Latvijā atzītie starptautiskie revīzijas standarti noteic, ka revidenta darbības mērķis ir identificēt un novērtēt būtiskas nepatiesas informācijas risku finanšu pārskatos krāpšanas dēļ un arī atbilstoši reaģēt uz krāpšanu vai aizdomām par krāpšanu, kas radušās revīzijas laikā.

Saskaņā ar Latvijā atzīto starptautisko revīzijas standartu prasībām:

par krāpšanas novēršanu un atklāšanu atbild personas, kuras atbild par organizācijas vadību un pārvaldību;

revidentiem jānovērtē risks, ka neprecizitātes finanšu pārskatos varētu būt radušās krāpšanas dēļ;

revidentiem par iespējamiem krāpšanas gadījumiem būtu jāziņo personām, kuras atbild par pārvaldību un vadību, kā arī regulatīvajām iestādēm un izpildiestādēm.

! Zvērinātu revidentu klientu ievēribai.

Ņemot vērā to, ka gan nacionālie, gan starptautiskie tiesību akti noteic pienākumu zvērinātiem revidentiem par konstatētajiem pārkāpumiem, iespējamo krāpšanu vai korupciju ziņot kompetentajām iestādēm un attiecīgajos gadījumos arī klienta vadībai, aicinām zvērinātu revidentu klientus veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai novērstu pārkāpumus, par kuriem zvērināts revidents ir informējis jūs, un šādu pārkāpumu atkārtošanos nākotnē.

Par ziņošanas pienākuma nepildīšanu zvērinātiem revidentiem un zvērinātu revidentu komercsabiedrībām var tikt piemērotas sankcijas, tādēļ zvērinātiem revidentiem ir rūpīgi jāvērtē procedūras un politikas, kas zvērinātam revidentam jāveic, lai secinātu krāpšanas un citu pārkāpumu, tostarp korupcijas faktu un attiecīgi par to ziņotu.

<https://www.fm.gov.lv/lv/zinosana-par-krapsanu-un-korupciju>